

το δικό μας ολοκαύτωμα _
ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ ΤΑΝΑΓΡΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΓΙΟΥ ΘΩΜΑ

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ (ΛΙΑΤΑΝΙ) ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Ούννοι: Αρχαία νομαδική φυλή μογγολικής καταγωγής, που προερχόταν από την Κεντρική Ασία. Βραχύσωμοι, δύσμορφοι και βάρβαροι, επιδίδονταν σε επιδρομές. Η αναφορά στη συγκεκριμένη φυλή δεν θα είχε καμία ιδιαίτερη σημασία, αν δεν επηρέαζε το Βυζαντινό - Ευρωπαϊκό χώρο και ιδιαίτερα δυο περιοχές. Αυτή που εδράζεται η σημερινή Γερμανία, με υποταγή των Οστρογόθων και Βησιγόθων και αυτή της χώρας μας, και όσων πρότερων βασιλείων αποτελεί συνέχεια, την οποία εξακολουθούν να ληλατούν έως τις μέρες μας.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν και την απαρχή ενός τοπικού ολοκαυτώματος που ολοκληρώθηκε ανήμερα της Αγίας Παρασκευής - 26 Ιουλίου 1944.

Πέρασαν. Απείλησαν. Ληλάτησαν. Λαφυραγώγησαν. Έκαψαν. Εκτέλεσαν.

Έφυγαν. Δεν πλήρωσαν μέχρι σήμερα ούτε ...δραχμή.

Το 1944 το Γ Ράιχ πνέει πλέον τα λοίσθια και αντιλαμβάνεται πως σιγά σιγά πρέπει να εγκαταλείψει τον τόπο. Ο αλαζονισμός όμως της αρίας φυλής δεν επιτρέπει ειρηνική απομάκρυνση. Διψάει για επιπλέον αίμα των κατακτημένων και νέο κύκλο θυσιών.

Η ευκαιρία δίνεται. Μια γερμανική πομπή δοκιμάζεται από την αγανάκτηση του λαού και έτοιμη η αφορμή.

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ (ΛΙΑΤΑΝΙ) ΤΑΝΑΓΡΑΣ

20 Ιουλίου 1944

Ο μάχιμος πληθυσμός έχει εγκαταλείψει το χωριό και κάποιοι από τους συγχωριανούς μας συλλαμβάνονται στον Αυλώνα.

Μεταφέρονται και κρατούνται σε αποθήκη του χωριού μαζί με άλλους από το Κλειδί και τα Δερβενοχώρια.

22 Ιουλίου 1944

οι περισσότεροι οδηγούνται ρακένδυτοι και εκτελούνται στο οροπέδιο των Δερβενοχωρίων.

- Αικατερίνης Ιωάννης
- Βουγέσης Δημήτριος
- Γκίκας Αθανάσιος
- Καγιάρας Νικόλαος
- Μιχαλάκης Χρήστος
- Σηφάκης Νικόλαος
- Χρόνης Αριστείδης

θέση Χαλασμός Στεφάνης(Κρώρα) Δερβενοχωρίων
Τόπος Εκτέλεσης Λιαταναίων
από τις Γερμανικές δυνάμεις κατοχής

22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1944

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ (ΛΙΑΤΑΝΙ) ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Μια εβδομάδα ολόκληρη, οι Γερμανοί στρατιώτες σκορπούν τρόμο, απειλούν, ληστεύουν και επιδεικνύουν τη δύναμή τους στις γυναίκες και τα παιδιά που έχουν απομείνει.

Εισβάλουν στα σπίτια με τη κάννη στραμμένη στα παιδικά μάτια.

Ο φόβος και η απελπισία έχει κυριεύσει το χωριό. Η πείνα και οι αρρώστιες οδηγούν χωριανούς σε αποτρόπαιες πράξεις, ώσπου στις 25 Ιουλίου οι δυνάστες προειδοποιούν για τελευταία φορά, ότι θα αφανίσουν τον οικισμό με πυρπολισμό, πράξη που υλοποιούν την επόμενη μέρα, στις **26 Ιουλίου** στο χωριό μας και το Κλειδί ταυτόχρονα.

“Wie einige von euch mit den Rebellen zusammengearbeitet, wird das Dorf verbrannt werden”. Επειδή ορισμένοι από εσάς συνεργάστηκαν με τους αντάρτες, το χωριό θα πυρποληθεί. Φώναζε ο τηλεβόας!

Από το Μυδάλι βλέπουν το χωριό να γίνεται παρανάλωμα του πυρός και προσπαθούν να συνέλθουν από το θέαμα.

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ (ΛΙΑΤΑΝΙ) ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Τραγική και η πορεία της οικογένειας του **Θοδωρή Χ. Σύρμα**.

Η μάνα φεύγει για άλεσμα σε μύλο της περιοχής του Σχηματαρίου και μετά τα γεγονότα εγκλωβίζεται εκεί, ανήμπορη να επιστρέψει στα πέντε παιδιά της.

Ο πατέρας αντί να φύγει και να σωθεί, αγνοώνταν τις υποδείξεις των συγχωριανών, προτιμά να σταθεί δίπλα στα μικρά του και συλλαμβάνεται.

Ταλαιπωρείται, ξεγυμνώνεται, ταπεινώνεται και τελειώνεται με φρικτό τρόπο από τα γερμανικά κοντάκια.

Χωρίς αίτιο αποπληρώνει τις καχυποψίες του κατακτητή.

'*Παράπλευρες απώλειες*' είναι ο όρος που ακούγεται ως εύηχη δικαιολογία σήμερα.

Θεόδωρος Χρήστου Σύρμας

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ (ΛΙΑΤΑΝΙ) ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Ο Ιούλιος του 1944 έχει μείνει στη μνήμη μας

ως ο **ματωμένος Ιούλιος της Λιάτανης**

Τα έφερε έτσι η μοίρα που ο κατακτητής είτε κατά μέτωπο, είτε φυτεύοντας σπόρο διχόνοιας εκτελεί και διαλύει οικογένειες

Το 1944 μαζί με τους πιο πάνω αναφερόμενους δολοφονούνται:

- **Ανυφαντής Γεώργιος**
- **Βέρδης Κωνσταντίνος**
- **Θεοδώρου Ασήμω συζ. Μιχάλη (καντάρη)**
- **Καββάς Δημήτριος**
- **Κιόκιας Σωτήριος**
- **Παπαδέδες Κωνσταντίνος**
- **Σύρμας Ευθύμιος**

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ (ΛΙΑΤΑΝΙ) ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Δυο ολόκληρα χωριά αφανίζονται.

Οι πρόγονοί μας, με την επιστροφή τους από τα γύρω χωριά, δεν αναγνωρίζουν τα σπίτια τους. Σπίτια με μαύρα μισοριγμένα ντουβάρια που καπνίζουν ακόμη.

Παντού στάχτη. Κάηκαν ζώα, κλινοσκεπάσματα και τροφές.

Η λιγοστή σοδειά λεηλατήθηκε.

Ο Χειμώνας αναμένεται και οι νοικοκυραίοι πρέπει να βρουν τρόπο να στεγάσουν τις φαμίλιες, να γιατρέψουν πληγές και να εξασφαλίσουν τα λιγοστά που στέρησαν οι βάνδαλοι.

Ολική καταστροφή για περίπου 500 κατοικίες στα δύο χωριά (Άγιος Θωμάς και Κλειδί) και μέχρι σήμερα, *φωνή βοώντος εν τη ερήμω*.

Οι προσπάθειες του πρώην γραμματέα της Κοινότητας Κλειδίου Αθανασίου Κυριάκου να επικοινωνήσει το ολοκαύτωμα, μέχρι σήμερα, έχουν μείνει στις 'ελληνικές καλένδες'.

Καμιά ενέργεια για ένταξή μας στα μαρτυρικά χωριά.

Αικατερίνης Ιωάννης

22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1944

Βουγέσης Δημήτριος

22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1944

Μιχαλάκης Χρήστος

22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1944

Σηφάκης Νικόλαος

22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1944

Χρόνης Αριστείδης

22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1944

ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ (ΛΙΑΤΑΝΙ) ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Αυτές οι αδρές γραμμές γράφτηκαν προκειμένου η αλήθεια να επικρατήσει της λήθης.

Τουλάχιστον σήμερα που “διαφορετικώ τω τρόπω” γινόμαστε μάρτυρες παρόμοιων γεγονότων. είναι ανάγκη να παραμείνουμε νοήμονες και ενωμένοι.

*“Κι ἄν εἶναι πλῆθος τ’ ἄσχημα,
κι ἄν εἶναι τ’ ἄδεια ἀφέντες,
φτάνει μιά σκέψη, μιά ψυχὴ,
φτάνεις ἐσύ, ἐγὼ φτάνω,
νά δώση νόημα στῶν πολλῶν τὴν ὕπαρξη
ἓνας φτάνει”*

Κωστής Παλαμάς

Δεν επιχειρήθηκε λεπτομερής καταγραφή των γεγονότων της περιοχής μας, καθώς στόχος του παρόντος είναι η θύμηση στους συγχωριανούς μιας στιγμής στο χρόνο που άλλαξε ἄρδην την εξέλιξη του χωριού και διαμόρφωσε το μεταπολεμικό πλαίσιο συνύπαρξης των κατοίκων του

Το δικό μας ολοκαύτωμα

μάχη με τη λήθη

ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΓΙΟΥ ΘΩΜΑ 2018